

สิทธิประโยชน์ของแรงงานนอกระบบตามมาตรา 40
แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

โสธญา พิภลหอม
วิทยาการปฏิบัติการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

“แรงงานนอกระบบ (Informal Workers)” หมายถึง แรงงานที่ทำงานอิสระไม่มีการจ้างงานอย่างเป็นทางการ ไม่มีค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่แน่นอน ไม่ได้อยู่ในกรอบความคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือเป็นแรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองในระบบประกันสังคม ได้แก่ แรงงานที่ทำงานไม่เต็มเวลา (Part-Time Worker) แรงงานที่รับงานไปทำที่บ้าน (Home-Base Worker) แรงงานที่ทำงานแบบเหมาช่วง (Sub-Contract Worker) และแรงงานที่ทำงานระยะสั้น (Short-Time Worker) (ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบ, 2555) โดยสามารถจำแนกประเภทของแรงงานนอกระบบได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง และมีเงินเดือนประจำ ได้แก่ แรงงานที่รับเอางานไปทำที่บ้าน แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล แรงงานประมง คนรับใช้ คนทำงานบ้าน คนขับรถส่วนตัว และพ่อค้าแม่ค้าออนไลน์ เป็นต้น

2. กลุ่มที่ทำอาชีพอิสระทั่วไป ได้แก่ คนขับรถรับจ้าง เกษตรกร ชาวนา ชาวสวน แม่ค้าหาบเร่ แม่ค้าแผงลอย ช่างเสริมสวย ช่างตัดผม และเจ้าของร้านขายของชำ เป็นต้น

จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กองสถิติสังคม, กลุ่มสถิติแรงงาน, 2560) พบว่า ใน พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีผู้ทำงานทั้งสิ้น 37.7 ล้านคน เป็นผู้ทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานสูงถึง 20.8 ล้านคน หรือเท่ากับร้อยละ 55.2 และจากข้อมูลยังพบว่า แรงงานนอกระบบเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดร้อยละ 35.3 รองลงมาเป็นภาคกลางร้อยละ 22.9 ภาคเหนือร้อยละ 21.2 ภาคใต้ร้อยละ 13.4 และกรุงเทพมหานครมีแรงงานนอกระบบน้อยที่สุดร้อยละ 7.2 ซึ่งแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมและมีการศึกษาไม่สูงนัก จากผลการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาจากการทำงานพบว่า ปัญหาด้านค่าตอบแทนเป็นปัญหาที่แรงงานนอกระบบต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาด้านการจ้างงานไม่ต่อเนื่อง และปัญหาด้านสวัสดิการจากการทำงาน เป็นต้น

รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้วางยุทธศาสตร์เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้สูงและสามารถนำแรงงานก้าวสู่นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบที่มีมากกว่า 20 ล้านคน ให้กลับมาเป็นแรงงานที่มีหลักสวัสดิการประกันสังคมดูแล โดยรัฐบาลได้ปรับปรุง มาตรา 33 มาตรา 39 มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 33 ในพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และคืนสิทธิให้แก่ผู้ประกันตนที่ลาออกจากประกันสังคมให้กลับมาใช้สิทธิได้เช่นเดิม ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ในพระราชบัญญัติ

ประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2561 อีกทั้งยังเพิ่มสิทธิประโยชน์และทางเลือกใหม่ให้แก่ผู้ประกันตนซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 40 ในพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2561 เนื่องจากรัฐบาลต้องการสร้างความปลอดภัย มั่นคงให้กับชีวิตของแรงงานนอกระบบหรือแรงงานอิสระเช่นเดียวกับแรงงานในระบบ

ประกันสังคม คืออะไร

“ประกันสังคม” คือ การสร้างหลักประกันในการดำรงชีพในกลุ่มของสมาชิกที่มีรายได้และจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม โดยสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ทดแทนเมื่อเจ็บป่วย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ทูพพลภาพ ชราภาพ ว่างาน และเสียชีวิต เพื่อให้ได้รับการรักษาพยาบาลและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนประกันสังคม มี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ประกันตนหรือลูกจ้างที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ 2) นายจ้างหรือผู้ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป เป็นผู้มีหน้าที่ขึ้นทะเบียนนายจ้างพร้อมกับขึ้นทะเบียนลูกจ้าง และ 3) รัฐบาล

ผู้ประกันตนแต่ละประเภทจะต้องส่งเงินเข้ากองทุนทุกเดือนตามสัดส่วนที่แตกต่างกัน และจะได้รับสิทธิประโยชน์แตกต่างกันไปตามหลักประกัน ทั้งในเรื่องสุขภาพ เงินสมทบ และเงินทดแทน โดยกองทุนประกันสังคมประกอบด้วยผู้ประกันตนทั้งหมด 3 ประเภท คือ

1. ผู้ประกันตนภาคบังคับ ตามมาตรา 33

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 33 กำหนดให้ผู้ประกันตนภาคบังคับมีสถานะเป็นพนักงาน ลูกจ้าง ทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีพนักงานตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ โดยต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามสัดส่วน ดังนี้ ลูกจ้างส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมร้อยละ 5 นายจ้างส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมร้อยละ 5 และรัฐบาลส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมร้อยละ 2.75 ของฐานเงินค่าจ้าง ซึ่งมีอัตราขั้นต่ำตั้งแต่ 1,650 บาท และไม่เกิน 15,000 บาท โดยผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองเมื่อเจ็บป่วย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ทูพพลภาพ ชราภาพ เสียชีวิต และกรณีว่างงาน

2. ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ ตามมาตรา 39

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 มาตรา 39 กำหนดให้ผู้ประกันตนภาคสมัครใจเป็นบุคคลที่เคยมีสถานะเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาก่อนแล้วลาออก แต่ต้องการรักษาสิทธิประกันสังคมบางประการไว้ จึงประสงค์เปลี่ยนสิทธิเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 แทน โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ประกันตนต้องส่งเงินสมทบภาคบังคับมาแล้วไม่ต่ำกว่า 12 เดือน และลาออกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ โดยผู้ประกันตนต้องส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมเดือนละ 432 บาท และรัฐบาลจะช่วยสมทบให้เดือนละ 120 บาท ทั้งนี้ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองเมื่อเจ็บป่วย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ทูพพลภาพ ชราภาพ และเสียชีวิต

3. ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ ตามมาตรา 40

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 มาตรา 40 กำหนดให้สิทธิประโยชน์กับแรงงานที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และมาตรา 39 ผู้ที่จะสมัครเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจได้นั้น ต้องประกอบอาชีพอิสระ หรือเป็นแรงงานนอกระบบ เช่น กลุ่มพ่อค้า แม่ค้า เกษตรกร รวมไปถึงพนักงานอิสระต่าง ๆ มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ โดยผู้สมัครสามารถเลือกสิทธิประโยชน์ตามความคุ้มครองได้ 3 ทางเลือก ดังนี้

3.1 ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 70 บาท และรัฐบาลช่วยสมทบ 30 บาท รวมเป็นจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมเดือนละ 100 บาท ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองเมื่อเจ็บป่วย ทุพพลภาพ และเสียชีวิต ดังนี้

- สิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วย

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนจากการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วยและนอนโรงพยาบาลวันละ 300 บาท แต่ไม่เกิน 30 วันต่อปี และกรณีไม่ได้นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล (ผู้ป่วยนอก) แต่มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดงานตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป จะได้รับเงินชดเชยวันละ 200 บาท แต่ไม่เกิน 30 วันต่อปี และกรณีแพทย์สั่งให้หยุดงานไม่เกิน 3 วัน จะได้รับเงินชดเชยวันละ 50 บาท แต่ไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน และคำรักษาพยาบาลให้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพหรือบัตรทองจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

- สิทธิประโยชน์กรณีทุพพลภาพ

ทุพพลภาพ หมายถึง การสูญเสียอวัยวะ หรือสมรรถภาพของอวัยวะหรือร่างกาย หรือสูญเสียภาวะปกติของจิตใจจนไม่สามารถทำงานได้ ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนกรณีทุพพลภาพจากการขาดรายได้ ตั้งแต่ 500-1,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 15 ปี โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือน ภายใน 10 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 500 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 12 เดือน ภายใน 20 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 650 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 24 เดือน ภายใน 40 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 800 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 36 เดือน ภายใน 60 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 1,000 บาทต่อเดือน

- สิทธิประโยชน์กรณีเสียชีวิต

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนกรณีเสียชีวิตเป็นเงินค่าทำศพ 20,000 บาท และหากผู้ประกันตนจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมครบ 60 เดือนก่อนเสียชีวิต จะได้รับเงินสมทบเพิ่มอีก 3,000 บาท

3.2 ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 100 บาท และรัฐบาลช่วยสมทบ 50 บาท รวมเป็นจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมเดือนละ 150 บาท ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองเมื่อเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ชราภาพ และเสียชีวิต ดังนี้

- สิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วย

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนจากการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วยและนอนโรงพยาบาลวันละ 300 บาท แต่ไม่เกิน 30 วันต่อปี และกรณีไม่ได้นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล (ผู้ป่วยนอก) แต่มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดงาน ตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป จะได้รับเงินชดเชยวันละ 200 บาท แต่ไม่เกิน 30 วันต่อปี และกรณีแพทย์สั่งให้หยุดงาน ไม่เกิน 3 วัน จะได้รับเงินชดเชยวันละ 50 บาท แต่ไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี

- สิทธิประโยชน์กรณีทุพพลภาพ

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนกรณีทุพพลภาพจากการขาดรายได้ตั้งแต่ 500-1,000 บาท ต่อเดือน เป็นระยะเวลา 15 ปี โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือน ภายใน 10 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 500 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 12 เดือน ภายใน 20 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 650 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 24 เดือน ภายใน 40 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 800 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 36 เดือน ภายใน 60 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 1,000 บาทต่อเดือน

- สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพ

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินบำเหน็จชราภาพเป็นเงินก้อนพร้อมดอกผลเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ หรือสิ้นสุดการเป็นผู้ประกันตน โดยผู้ประกันตนสามารถจ่ายเงินออมเพิ่มได้ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

- สิทธิประโยชน์กรณีเสียชีวิต

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนกรณีเสียชีวิตเป็นเงินค่าทำศพ 20,000 บาท และหากผู้ประกันตนจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมครบ 60 เดือนก่อนเสียชีวิต จะได้รับเงินสมทบเพิ่มอีก 3,000 บาท

3.3 ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 300 บาท และรัฐบาลช่วยสมทบ 150 บาท รวมเป็นจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมเดือนละ 450 บาท ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองเมื่อเจ็บป่วย สงเคราะห์บุตร ทุพพลภาพ ชราภาพ และเสียชีวิต ดังนี้

- สิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วย

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนจากการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วยและนอนโรงพยาบาลวันละ 300 บาท แต่ไม่เกิน 90 วันต่อปี และกรณีไม่ได้นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล (ผู้ป่วยนอก) แต่มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดงาน ตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป จะได้รับเงินชดเชยวันละ 200 บาท แต่ไม่เกิน 90 วันต่อปี

- สิทธิประโยชน์กรณีสงเคราะห์บุตร

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินสงเคราะห์บุตรคนละ 200 บาทต่อเดือน คราวละ 2 คน โดยจะเริ่มได้รับสิทธิตั้งแต่บุตรแรกเกิดถึงบุตรอายุ 6 ปีบริบูรณ์

- สิทธิประโยชน์กรณีทุพพลภาพ

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนกรณีทุพพลภาพจากการขาดรายได้ตั้งแต่ 500-1,000 บาทต่อเดือนไปตลอดชีวิต โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือน ภายใน 10 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 500 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 12 เดือน ภายใน 20 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 650 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 24 เดือน ภายใน 40 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 800 บาทต่อเดือน

- ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบครบ 36 เดือน ภายใน 60 เดือน ก่อนเป็นผู้ทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทน 1,000 บาทต่อเดือน

- สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพ

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินบำเหน็จชราภาพเป็นเงินก้อนพร้อมดอกผลเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ หรือสิ้นสุดการเป็นผู้ประกันตน และเมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 180 เดือน จะได้รับเงินเพิ่ม 10,000 บาท โดยผู้ประกันตนสามารถจ่ายเงินออมเพิ่มได้ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

ผู้มีสิทธิรับเงินบำเหน็จ คือ ผู้ประกันตน แต่กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายก่อนอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่ผู้มีสิทธิรับเงินบำเหน็จชราภาพ ดังนี้ สามี ภรรยา บิดา มารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนในจำนวนที่เท่า ๆ กัน แต่หากไม่มีผู้มีสิทธิตามข้างต้นให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่บุคคล ซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพ

- สิทธิประโยชน์กรณีเสียชีวิต

ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 จะได้รับเงินทดแทนกรณีเสียชีวิตเป็นเงินค่าทำศพ 40,000 บาท

แรงงานนอกระบบสามารถสมัครเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจได้ที่ สำนักงานประกันสังคมทั่วประเทศ และหน่วยบริการเคลื่อนที่ของสำนักงานประกันสังคม โดยใช้เพียงบัตรประจำตัวประชาชน อีกทั้งผู้ประกันตนสามารถใช้สิทธิลดหย่อนภาษีในส่วนของเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายให้กับกองทุนประกันสังคมในแต่ละปี โดยใช้ใบเสร็จรับเงินที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเป็นหลักฐาน หรือขอหนังสือรับรองการชำระเงินสมทบจากสำนักงานประกันสังคม

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของรัฐได้อย่างทั่วถึง รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จึงได้ปรับปรุง แก้ไข กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กับสิทธิประโยชน์ทางสุขภาพของบุคคลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยได้เพิ่มสิทธิประโยชน์ทางประกันสังคมให้กับประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ ไม่มีงานประจำ ไม่มีรายได้ที่แน่นอน ไม่มีสิทธิหรือสวัสดิการใด ๆ ดูแล หรือเรียกว่า แรงงานนอกระบบ ให้เข้ามาอยู่ในระบบประกันสังคมเช่นเดียวกับผู้ที่ทำงานในระบบอย่างพนักงานหรือลูกจ้างตามมาตรา 33 โดยได้เปิดให้มี “การประกันตนภาคสมัครใจตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 40 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 ” เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันชีวิตให้กับผู้ประกันตนและครอบครัว อีกทั้งยังคาดหวังว่าจะสามารถเติมเต็มช่องว่างทางสังคมของกลุ่มอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ

การประกันตนภาคสมัครใจตามมาตรา 40 เปิดโอกาสให้ผู้สมัครที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ ถึง 60 ปีบริบูรณ์ ประกอบอาชีพอิสระ ไม่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และมาตรา 39 และไม่เป็นผู้บุคคลทุพพลภาพ สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมโดยสามารถเลือกจ่ายเงินสมทบได้ 3 ทางเลือก ดังนี้

1. ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 70 บาทต่อเดือน และรัฐบาลสมทบ 30 บาทต่อเดือน จะได้รับความคุ้มครอง 3 กรณี คือ เจ็บป่วย ทุพพลภาพ และเสียชีวิต
2. ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 100 บาทต่อเดือน และรัฐบาลสมทบ 50 บาทต่อเดือน จะได้รับความคุ้มครอง 4 กรณี คือ เจ็บป่วย ทุพพลภาพ ชราภาพ และเสียชีวิต
3. ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ 300 บาทต่อเดือน และรัฐบาลช่วยสมทบ 150 บาทต่อเดือน จะได้รับความคุ้มครอง 5 กรณี คือ เจ็บป่วย สงเคราะห์บุตร ทุพพลภาพ ชราภาพ และเสียชีวิต

ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมได้ส่งเสริมให้ประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระได้เข้ามาเป็นผู้ประกันตนในระบบมากขึ้น โดยอำนวยความสะดวกตั้งแต่การสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจ โดยใช้เพียงบัตรประจำตัวประชาชนติดต่อกับสำนักงานประกันสังคมได้ทั่วประเทศ และยังอำนวยความสะดวกในการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนในแต่ละเดือนอย่างหลากหลายช่องทาง เช่น สำนักงานประกันสังคมทุกสาขาทั่วประเทศ เคาน์เตอร์เซอร์วิส หรือหักผ่านบัญชีธนาคารต่าง ๆ ที่เข้าร่วม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาคิดว่าสำนักงานประกันสังคมควรเพิ่มอัตราการจ่ายเงินสมทบให้กว้างขึ้น เนื่องจากแรงงานนอกระบบในปัจจุบันมีรายได้ค่อนข้างสูง ดังนั้นการเพิ่มฐานการจ่ายเงินสมทบและเพิ่มสิทธิประโยชน์ความคุ้มครองจะสามารถจูงใจให้แรงงานนอกระบบสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนในระบบมากขึ้น อีกทั้งควรเพิ่มสิทธิประโยชน์คลอดบุตรให้กับแรงงานตามมาตรา 40 เช่นเดียวกับแรงงานตามมาตรา 33 และมาตรา 39 เนื่องจากสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 40 ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงการคลอดบุตร แต่ในอนาคตประเทศไทยกำลังเข้าสู่ผู้สูงอายุ ดังนั้นหากมีการเพิ่มสิทธิประโยชน์คลอดบุตรให้กับแรงงานนอกระบบแล้วนั้น จะสามารถช่วยกระตุ้นให้แรงงานมีบุตรมากขึ้น ซึ่งสามารถแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานในอนาคตได้

บรรณานุกรม

ข่าวดี!! เพิ่มสิทธิประโยชน์จูงใจอาชีพอิสระเข้าประกันสังคม. (22 มิถุนายน 2561). สืบค้น 21 สิงหาคม 2561
จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/83731>

“ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การกำหนดแบบคำขอลับเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติ
การกลับเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. 2561” (30 เมษายน 2561). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135
ตอนพิเศษ 97 ง, หน้า 1.

“พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558” (22 มิถุนายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132
ตอนที่ 53 ก, หน้า 1.

ผู้ประกันตนมีกี่ประเภท แตกต่างกันอย่างใด. สืบค้น 20 สิงหาคม 2561 จาก <https://th.jobsdb.com/th-th/articles/ผู้ประกันตน>

ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบ. (2555). ความหมายของแรงงานนอกระบบ. สืบค้น 20 สิงหาคม 2561
จาก http://isw-thai.blogspot.com/2012/10/blog-post_1.html

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กองสถิติสังคม, กลุ่มสถิติแรงงาน. (2560). การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2560.
สืบค้น 20 สิงหาคม 2561 จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/แรงงานนอกระบบ_2560/Full_report2560.pdf